

Πεζοπορώντας για 5 ημέρες στην Ροδόπη

Το ορεινό συγκρότημα της Ροδόπης, αν και μόνο κατά το 1/5 ανήκει στην Ελλάδα (το υπόλοιπο βρίσκεται εντός της Βουλγαρίας), με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του στο κλίμα (μεσευρωπαϊκό - ηπειρωτικό), χλωρίδα, πανίδα και την όλη φυσιογνωμία του χώρου στα βόρεια σύνορα της χώρας, εκτείνεται στους Νομούς Δράμας, Ξάνθης, Ροδόπης και Έβρου. Το πλέον όμως ενδιαφέρον από ορεινής πλευράς τμήμα και που περιλαμβάνει την ψηλότερη κορυφή (Δελημπόσκα 1.953μ) είναι εκείνο της κεντρικής Ροδόπης στο Ν. Δράμας. Αλλά και δεξιότερα αυτού του τμήματος, η περιοχή Χαϊντού με τα θαυμάσια δάση και τοπία, που ανήκει στον Ν. Ξάνθης, δεν υστερεί σε μεγαλοπρέπεια.

Είναι η πρώτη φορά που ο Φ.Ο.Σ. περιέλαβε την περιοχή του δάσους Χαϊντού τις δύο τελευταίες ημέρες της πορείας αφού οι προηγούμενες τρεις ημέρες αφορούσαν το κεντρικότερο τμήμα στο Ν. Δράμας, το οποίο είχαμε επισκεφθεί άλλες δύο φορές, το 2018 και το 2019.

Ακολουθήσαμε και πάλι τη διαδρομή από το σημείο Ελατιάς (Καραντερέ) έως τη γέφυρα της Ζαρκαδιάς απ' όπου επιβιβαστήκαμε στο λεωφορείο για να φτάσουμε στο χωριό Λειβαδίτης και να επισκεφτούμε από εκεί το δάσος της Χαϊντού και την κορυφή Γυφτόκαστρο (1.827μ) ακριβώς πάνω στα σύνορα με τη Βουλγαρία.

Φτάνοντας στην τοποθεσία Ζαρκαδιά, την 2^η ημέρα (26.7.2024), κατάκοποι από ανηφορική πορεία που αναγκαστικά έπρεπε να πάρουμε λόγω της ύπαρξης της τεχνητής λίμνης του Πλατανορέματος και ωθούμενοι από την υπερβολική ζέστη σε

άνυδρο πεδίο, βρεθήκαμε όλοι χωρίς να το καταλάβουμε να κολυμπάμε ή απλώς να απολαμβάνουμε την επαφή μας με το δροσερό νερό του Πλατανορέματος και να σβήνουμε έτσι την θερμότητα που το σώμα μας δεν μπορούσε να αντέξει για πολύ ακόμη. Πράγματι, την προηγούμενη φορά που έγινε η διάσχιση της λίμνης του Πλατανορέματος κατόπιν συνεννόησης είχαν χρησιμοποιηθεί καγιάκ. Επειδή όμως

τώρα δεν επιτρέπεται κάτι τέτοιο είχαμε δύο δυνατότητες να φτάσουμε στη γέφυρα της Ζαρκαδιάς, μία κατά μήκος της ακτής της λίμνης με βορειοανατολική κατεύθυνση και άλλη, την οποία και προτιμήσαμε, να ανεβούμε μία ράχη υψομέτρου 300μ περίπου στην κορυφή της οποίας βρεθήκαμε σε χωματόδρομο που, κατηφορικός κάτω από ανελέητο πάλι ήλιο, έφτανε μέχρι τη γέφυρα. Προτιμήθηκε αυτό παρά από την όχθη καθόσον αυτή παρουσίαζε πολλές δυσκολίες με τη βλάστηση που υπήρχε, η οποία περιελάμβανε και συστάδες από παλιούρια (*Paliurus spina-christi*), χάνοντας όμως έτσι την ευκαιρία να δούμε το ερειπωμένο πλέον σχολείο του οικισμού Πολυγέφυρο, εκεί που η τραγική ιστορία του ολοκαυτώματος όλων των μαθητών από τα κατοχικά στρατεύματα των Βουλγάρων στοιχειώνει ακόμη στην περιοχή. Άλλωστε και η εμπειρία που είχαμε από παλαιότερη επίσκεψη μας με την προσπάθεια μας να διασχίσουμε τις συστάδες αυτές είχε ως αποτέλεσμα να βγούμε με κατεστραμμένα ρούχα και με πληγές από τα αγκάθια του φυτού αυτού, που κρυμμένα κάτω από τα όμορφα πράσινα φύλλα θύμιζαν στον καθένα μας άσχημες στιγμές.

Κατά την πρώτη ημέρα της εξόρμησης (25.7.24) φτάσαμε μέσω της πανέμορφης Δράμας και των χωριών Σιδηρόνερο, Λειβαδερό και Σκαλωτή στον Ελατιά. Είναι

εκπληκτικό να σημειώσει κανείς εδώ ότι τα χωριά αυτά πλέον έχουν κυριολεκτικά μεταμορφωθεί και αποτελούν ορεινά θέρετρα, πόλο έλξης επισκεπτών που κάθε ένας από τη νοτιότερη Ελλάδα πρέπει να γνωρίσει. Οι δρόμοι βατοί, ασφαλτοστρωμένοι διασχίζουν καταπράσινες περιοχές με δένδρα και θάμνους και κάθε είδους ποώδη βλάστηση δίνοντάς μας έτσι την ευκαιρία να γευτούμε με τις ανάλογες στάσεις βατόμουρα, σμέουρα, άγριες φράουλες και να παρατηρήσουμε συνάμα μελισσοκομεία φραγμένα με ηλεκτροφόρα σύρματα για προστασία από τις αρκούδες που αρκετές υπάρχουν εκεί.

Φτάνοντας στον Ελατιά, αρχίσαμε πλέον την πορεία και μετά από 8 χλμ. καταλήξαμε για διανυκτέρευση στην περιοχή του Στραβορέματος όπου και πηγή. Η περιοχή αυτή ιδανική πράγματι για επίσκεψη έχει όμως τα τελευταία χρόνια αισθητικά διαταραχθεί τόσο από την άναρχη

τοποθέτηση παραπηγμάτων, τη λειτουργία γεννητριών για ηλεκτρικό ρεύμα, του θορύβου και της περίεργης φωταγώγησης της περιοχής που κάθε άλλο παρά γοητεία προσφέρει. Παρ' όλα αυτά οι πολυάριθμοι και ετερόκλητοι επισκέπτες από τις γύρω περιοχές υποδέχθηκαν τους φοιτητές μας με κέρασματα και εδέσματα γύρω από τη φωτιά που έσπαγε με τη θαλπωρή της την κρύα και υγρή ατμόσφαιρα που η προηγούμενη βροχή είχε δημιουργήσει. Οι λασπωμένες όμως επιφάνειες

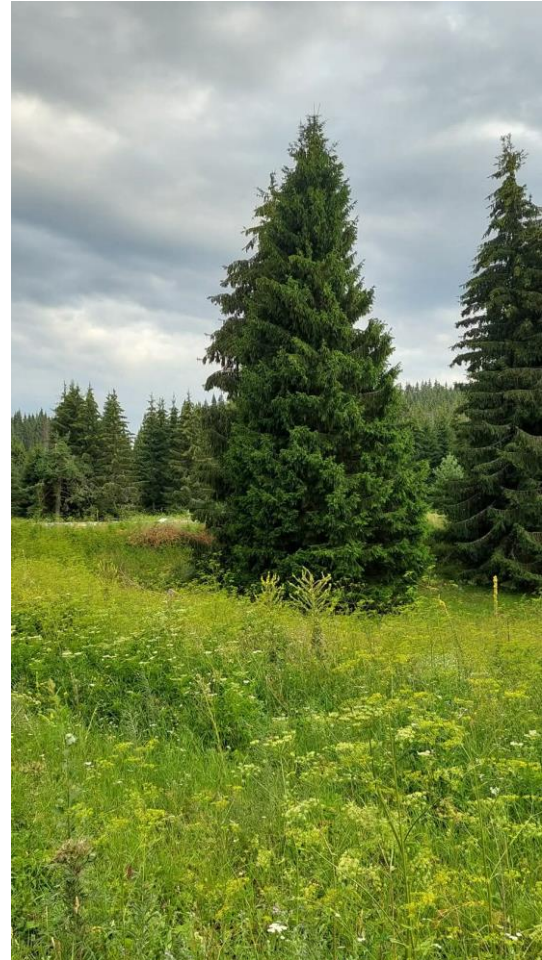

απέτρεψαν την άνετη διανυκτέρευση στα αντίσκηνα ή και ελεύθερα στους υπνόσακους έτσι ώστε γρήγορα-γρήγορα το πρωί ξυπνήσαμε, διευθετήσαμε τα σακίδια μας και αρχίσαμε την κατηφορική πορεία περνώντας από θαυμάσια τοπία

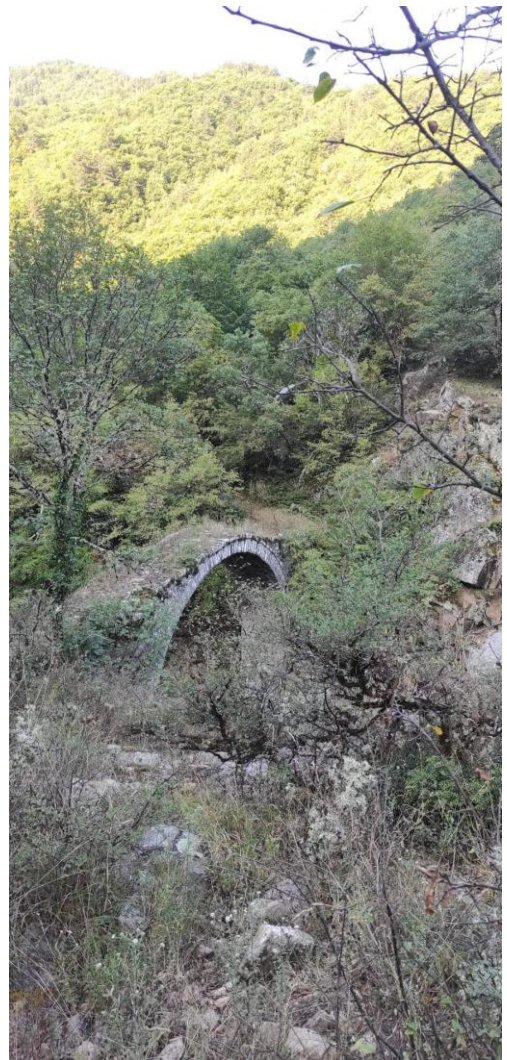
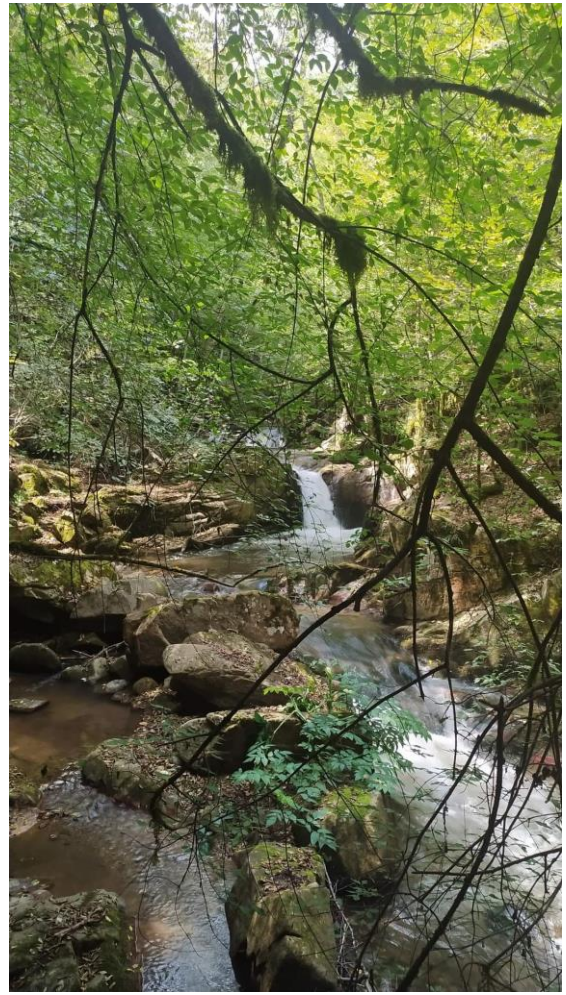
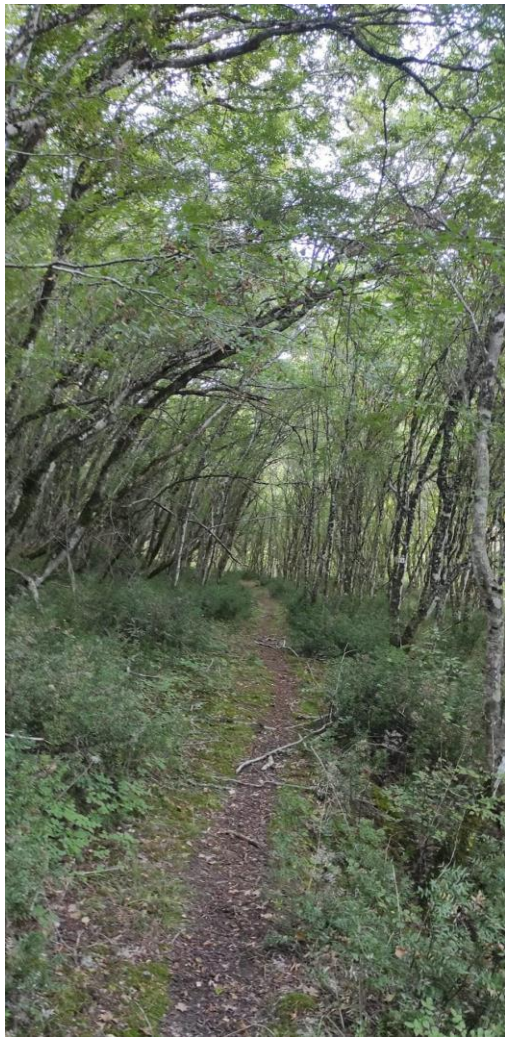
που δημιουργούσε η ροή του Στραβορέματος κάτω από τις ερυθρελάτες, τις σημύδες, τις λεύκες, τις ιτιές, τα σκλήθρα, τους γάβρους, τις οστριές, τους σφένδαμους, τις κρانيές, τη δασική και την ορεινή πεύκη. Και ήταν η πορεία αυτή

πραγματικά πανέμορφη, με ποώδη φυτά σε πλήρη άνθιση, το αμάραντο (*Sedum* spp.), το επιλόβιο (*Epilobium parviflorum*), τη ρίγανη, το θρούμπι και πλήθος άλλων. Λίγο πριν μια ξύλινη δασική κατασκευή, κοντινή μυρωδιά μάς έδειξε την παρουσία νεκρού μικρού αγριόχοιρου (*Sus scrofa*) που γενικά αφθονεί στην περιοχή μαζί με πολλά άλλα είδη πανίδας, την αρκούδα (*Ursus arctos*), το κόκκινο ελάφι (*Cervus elaphus*), το τσακάλι (*Canis aureus*), το λύκο (*Canis lupus*), το αγριόγιδο (*Rupicapra*

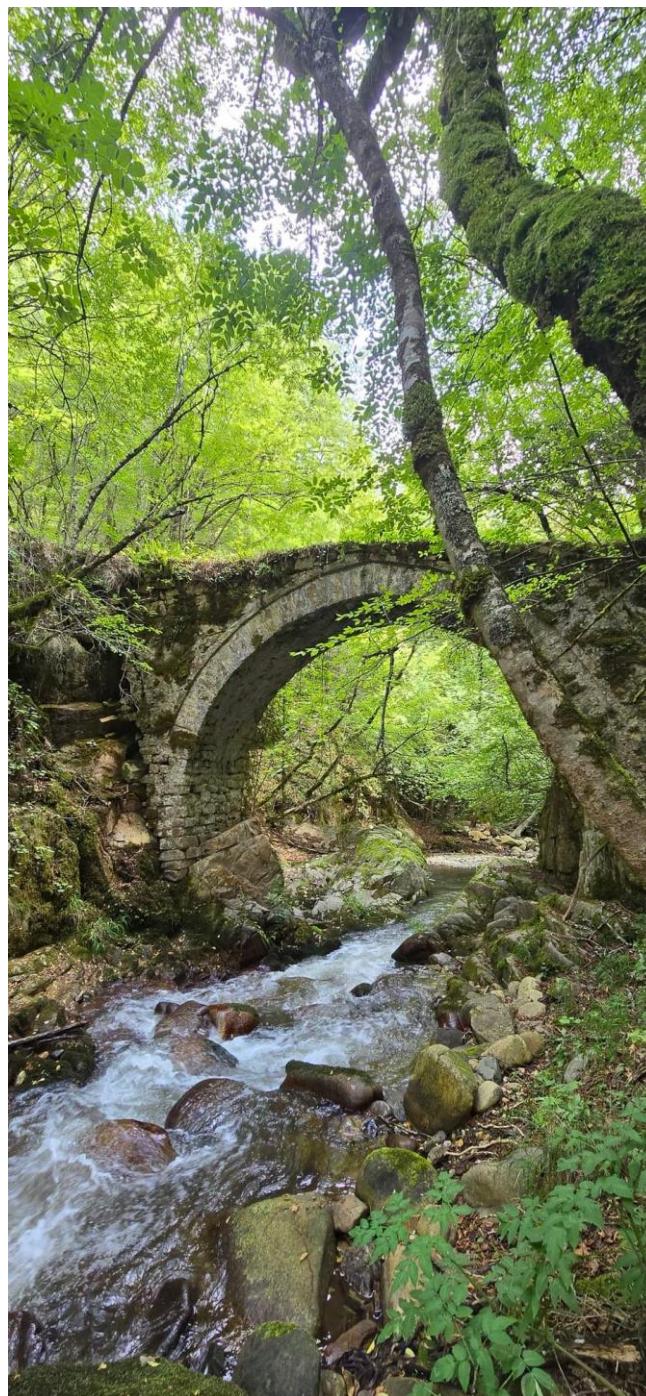

rupicapra) καθώς και πολλά πτηνά, τους δρυοκολάπτες, διάφορα νυκτόβια αρπακτικά και τον σπάνιο αγριόκουρκο (*Tetrao urogallus*). Το τελευταίο μεγάλο αυτό πτηνό (το θηλυκό φτάνει τα 86cm μήκος) φωλιάζει κυρίως στη Σιβηρία και τις Σκανδιναβικές χώρες και στην Ελλάδα απαντάται μόνο στην Ροδόπη και τον Άθω.

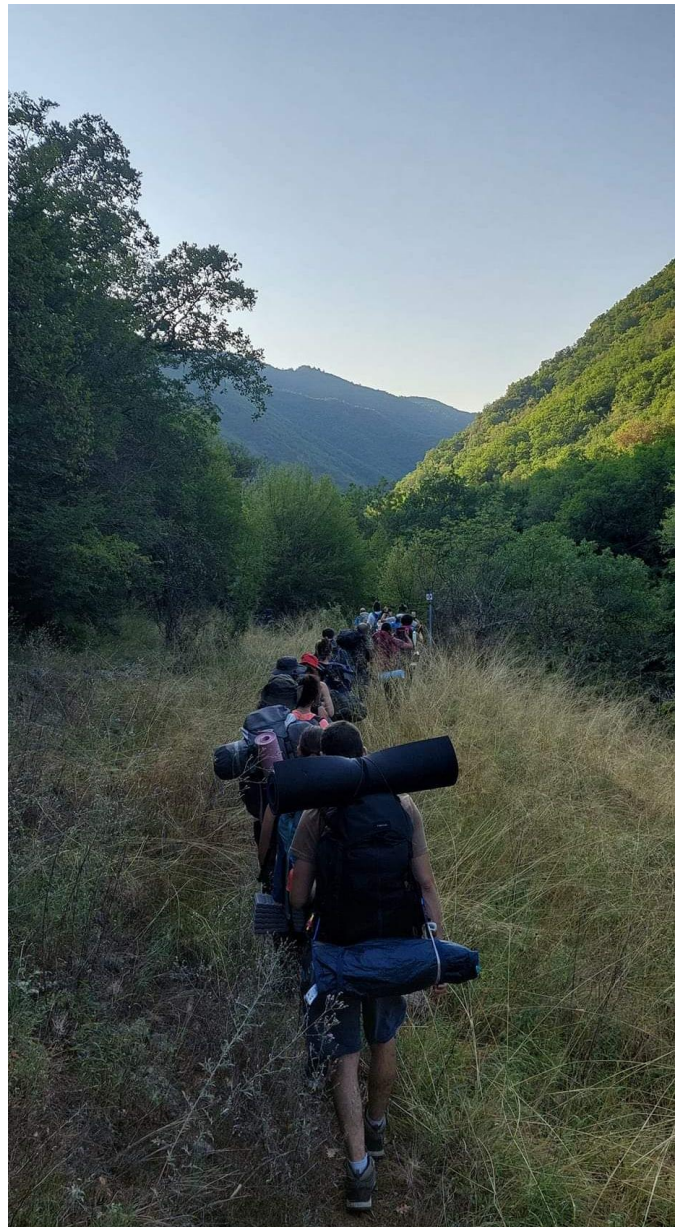
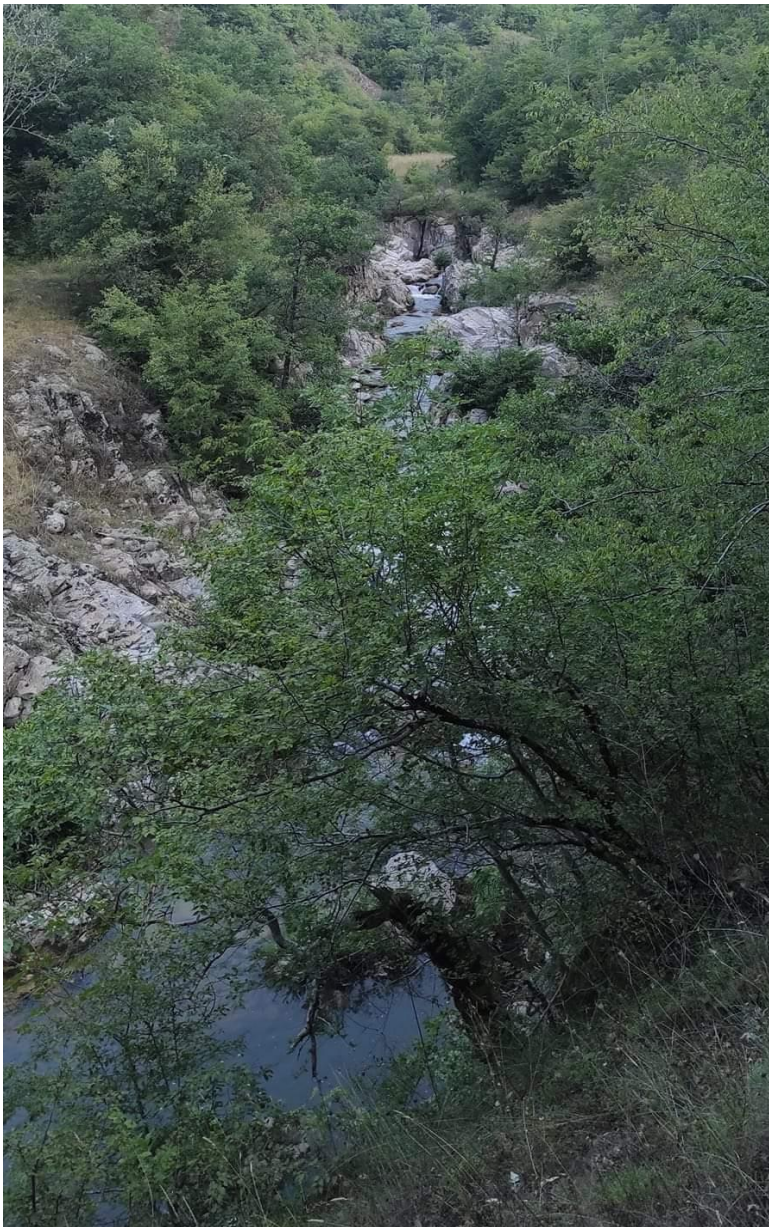
Την περιοχή αυτή του Στραβορέματος πανέμορφη και εντελώς παρθένα από την παρουσία επισκεπτών και εξ' όσων γνωρίζουμε άγνωστη εν πολλοίς στους πεζοπόρους, αξίζει ολοπτόταμα να διαβούμε ως Σύλλογος για να γευτούμε εικόνες ανέγγιχτης φύσης. Πράγματι, η θέαση της πυκνής βλάστησης που αυλακώνεται από πολυάριθμα ρέματα, τροφοδότες του Στραβορέματος, πραγματικά απροσπέλαστα, έντονα κατηφορικά ρουμάνια, αναμφίβολα θα αποτελούν μέρη που πολλά είδη της άγριας πανίδας θα χρησιμοποιούν για καταφύγιο, όπως άλλωστε και το ίδιο το ποτάμι πρέπει να φιλοξενεί ανάλογη πανίδα σε ψάρια, θηλαστικά (όπως η βίδα) και βεβαίως πολλά ασπόνδυλα (καβούρια, καραβίδες κ.ά).

Σύντομα, περπατώντας πλέον σε μονοπάτι συναντούμε πανέμορφο χορταριασμένο τοξωτό γεφύρι και, όπως περιγράφεται και σε προηγούμενη διαδρομή μας (18-21.7.2018), περνώντας από την περιοχή “στροφή” φτάνουμε στο μέρος της 2^{ης}

διανυκτέρευσης, σε ξέφωτο δίπλα στο ποτάμι που ως Αρκουδόρεμα πλέον (μετά την ένωση του Στραβορέματος με το Μέγα Ρέμα) μας συντροφεύει όλο το βράδυ με τη ροή του, αφού προηγουμένως επέτρεψε σε αρκετούς φοιτητές μας να χαρούν τη δροσιά του, παρότι το νερό ήταν κάπως θολό από την βροχή της προηγούμενης ημέρας. Αξέχαστος ωστόσο θα μείνει ο θόρυβος που ακούσαμε να γίνεται μεσάνυχτα από μεγαλόσωμο ζώο (αρκούδα;) που διάβαινε αντίθετα στο ποτάμι.

Πολύ πρωί της επόμενης ημέρας (27.7.2024) συνεχίζουμε την πορεία μας σε πολύ χορταριασμένο πεδίο βλέποντας εδώ κι εκεί ερείπια παλαιότερης κατοίκησης (τείχη, σπίτια, πεζούλες). Ο οικισμός μουσουλμάνων που υπήρχε εκεί και

αντηλλάγη την δεκαετία του 1920 με χριστιανικούς πληθυσμούς της Μικράς Ασίας έχει παραδοθεί στην καταλυτική δύναμη της φύσης, δυσκολεύοντας πολύ την πορεία μας. Το δύσβατο του μονοπατιού έχει από την προηγούμενη φορά που το επισκεφθήκαμε γίνει πιο δύσκολο, καθόσον δεν γίνεται πλέον ο μαραθώνιος της Ροδόπης που ο Δήμος του Παρανεστίου, στην προσπάθεια τουριστικής αξιοποίησης

της περιοχής είχε καθιερώσει. Παρόλα αυτά η φυσιογνωμία του τοπίου αφήνει τις καλύτερες εντυπώσεις εάν τις συνδυάσει κανείς και με τις όμορφες εικόνες (βάθρες, μικροί καταρράκτες) που το Αρκουδόρεμα μας χαρίζει δεξιά μας. Μετά από ώρες πορείας φτάνουμε τελικά στο σημείο που πρέπει να ανεβούμε προκειμένου να αποφύγουμε τη λίμνη του Πλατανορέματος όπως προηγουμένως έχει αναφερθεί.

Από το γεφύρι της Ζαρκαδιάς αναζωογονημένοι και καθαροί από το μπάνιο στο ποτάμι επιβιβάζομαστε στο λεωφορείο και φτάνουμε στο χωριό Λειβαδίτης αφού

προηγουμένως απολαύσουμε τα πλούσια κυριολεκτικά εδέσματα στο χωριό Καρυόφυτο που πάντα προτιμούμε σε επισκέψεις μας εκεί. Το χωριό αυτό σε 1.200μ υψόμετρο, πανέμορφο και σε κοντινή απόσταση από τον ομώνυμο καταρράκτη δεν έχει αναδειχθεί όπως πράγματι του αξίζει παρότι εκεί υπάρχει καταφύγιο του Ε.Ο.Σ. Ξάνθης και κάτοικος της περιοχής προσπαθεί να αξιοποιήσει τα τοπικά μονοπάτια. Το μοναδικό εστιατόριο

που υπήρχε στην περιοχή πληροφορηθήκαμε ότι θα επαναλειτουργήσει. Η μη οικιστική ανάπτυξη στο χωριό μπορεί εν μέρει να οφείλεται στο γεγονός ότι σε κοντινή απόσταση (8 χλμ.) λειτουργεί το δασικό χωριό «Ερύμανθος» με καλώς διατηρημένα ξύλινα σπίτια και άλλες παροχές.

Από το δασικό αυτό χωριό ξεκινήσαμε, την επόμενη ημέρα (28.7.24), μέσω χωματόδρομων την πορεία μας προς το δάσος Χαϊντού και την κορυφή Γυφτόκαστρο με ενδιάμεση στάση στη θέση «Τσίχλα» όπου και εφοδιαστήκαμε από δύο πηγές που υπάρχουν εκεί. Παρατηρούμε μία σχετική εγκατάλειψη του εκεί ξέφωτου, του μοναδικού αυτού μνημείου της φύσεως. Για την κορυφή μπορεί

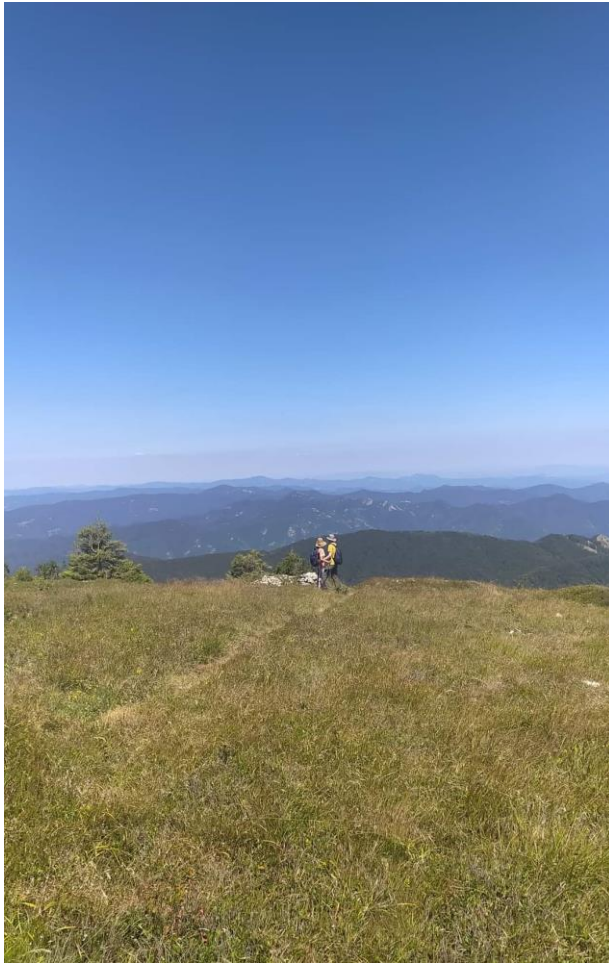

κάνεις είτε να ανέβει από τη δεξιά πλευρά, θέση «Παγοκρύσταλλα» ή, όπως εμείς ακολουθήσαμε, την αριστερή πορεία μέσα πυκνό δάσος οξυάς και πανύψηλες, όσο το μπόι μας πολλές φορές, πυκνές φτέρες. Και τα δύο πάντως μονοπάτια φτάνουν στη συνοριακή γραμμή Βουλγαρίας-Ελλάδος πάνω στην οποία προχωρήσαμε για αρκετό διάστημα με οδηγό πάντα τα χαρακτηριστικά πέτρινα κολωνάκια μέχρι την κορυφή Γυφτόκαστρο, με το ξύλινο σπιτάκι και το καταπράσινο ξέφωτο που δύσκολα μπορεί κανείς να μην το θυμάται για πάντα, παρατηρώντας τις κοντινές οξυές, τα πεύκα και του φράξους (*Fraxinus excelsior*). Το τελευταίο απαντάται στην Ελλάδα μόνο στην Ροδόπη. Ο ενθουσιασμός και τα

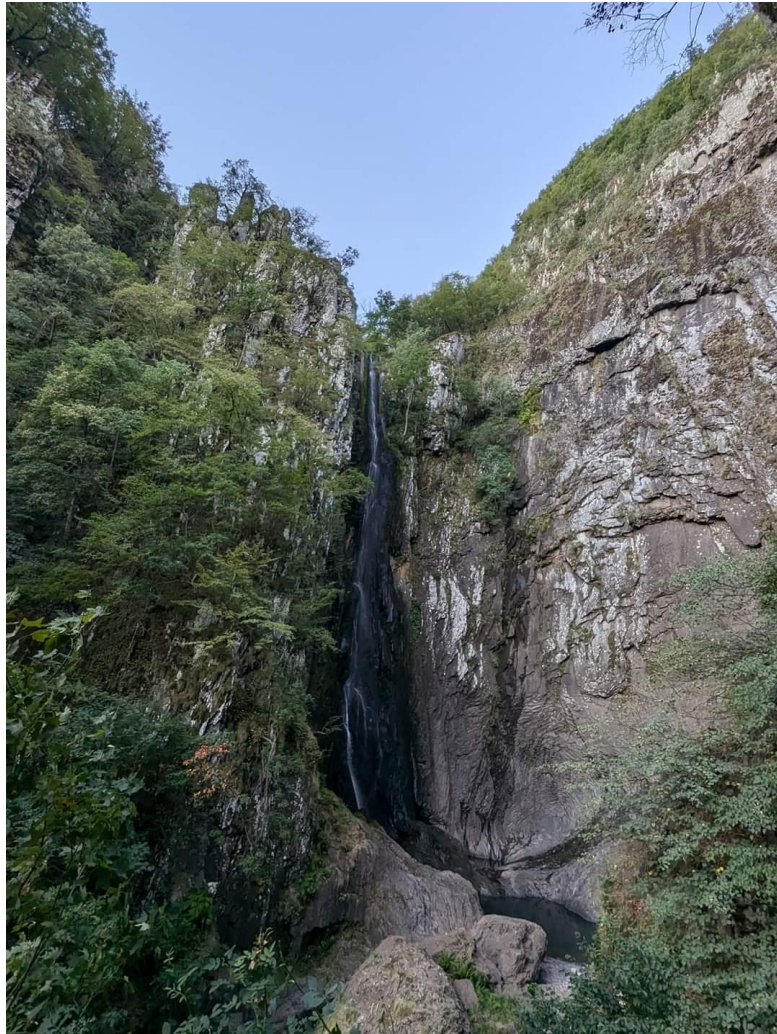
συναισθήματα που πηγάζουν για όσους από τους φοιτητές -και ήταν οι περισσότεροι- έβλεπαν τα σύνορα αυτά για πρώτη φορά, που από την μια πλευρά έγραφαν το γράμμα «Ε» και από την άλλη το «РБ» ήταν ιδιαίτερα μεγάλος. Οι φωτογραφίες με το ένα πόδι στην Ελλάδα και το άλλο στην Βουλγαρία πολλές!

Χαρούμενοι και σχεδόν τρέχοντας επιστρέψαμε στο δασικό χωριό απ' όπου, αν και η ώρα ήταν περασμένη, με σκοπό να επισκεφτούμε την άλλη ημέρα τον περίφημο καταρράκτη του Λειβαδίτη (κάποιοι τον θεωρούν το μεγαλύτερο των Βαλκανίων), φτάσαμε μετά από πορεία σε χωματόδρομο στην αρχή του μονοπατιού που οδηγεί στον καταρράκτη αυτόν όπου και διανυκτερεύσαμε δίπλα σε πηγή που υπάρχει εκεί. Κοιμηθήκαμε ακούγοντας τη φωνή του γκιώνη κάτω από τον καθαρό έναστρο ουρανό. Πολύ πρωί την άλλη ημέρα ακολουθήσαμε γοργά το καλά σηματοδοτημένο, πολύ κατηφορικό μονοπάτι, ανάμεσα από πανύψηλες οξυές ώσπου μετά από περίπου μία ώρα ακούσαμε το θόρυβο του καταρράκτη και πολύ γρήγορα τον αντικρίσαμε. Αν και με πολύ λιγότερο από άλλες φορές νερό ο

καταρράκτης αυτός παραμένει εντυπωσιακός. Η χαρακτηριστική μικρή σε μέγεθος λιμνούλα που σχηματίζεται στη βάση του καταρράκτη και που πάντα έλκει τους

επισκέπτες φάνταζε, λόγω του κρύου που επικρατούσε (πολύ πρωινή ώρα) και της βιασύνης να επιστρέψουμε την ίδια ημέρα στην Αθήνα, δύσκολο να την απολαύσουμε. Κακή απόφαση να μην παραμείνουμε να απολαύσουμε το τοπίο και να χαρούμε τα νερά της λιμνούλας όπως και η μη επίσκεψή μας σε παρακείμενο πολύ ψηλό επίσης καταρράκτη γιατί τελικά φτάσαμε πολύ νωρίς στην Αθήνα,.

Από την πορεία αυτή όμως θα μας μείνει και μια πρωτόγνωρη για όλους μας εικόνα ενός Μαροκινού μετανάστη που, όπως με νοήματα μας εξήγησε, ήρθε στην περιοχή της Χαϊντούς προερχόμενος από την Τουρκία μέσω Βουλγαρίας, κατάκοπος, πεινασμένος, εξαντλημένος και που παρακαλούσε για λίγο φαγητό. Τον συναντήσαμε πάλι την επόμενη ημέρα όταν κατασκηνώσαμε για τελευταία βραδιά πριν τον καταρράκτη και αυτή τη φορά τον εφοδιάσαμε με αρκετά τρόφιμα που είχαν μείνει στα σακίδια μας πόσο μάλλον που εμείς δεν θα χρειαζόμασταν κανένα από αυτά πλέον. Το γεγονός πάντως αυτό καταδεικνύει ότι κι από τα ορεινά αυτά σύνορα της χώρας με τη Βουλγαρία κι όχι μόνο γίνεται παράνομη και μη ελεγχόμενη μετακίνηση.

Ο Σύλλογος μας αν και έχει επισκεφθεί την Ροδόπη τρεις φορές, σκοπεύει να την γνωρίσει από τη δυτική αυτή τη φορά μεριά για να βρεθεί σε τοποθεσίες εξίσου εντυπωσιακές όπως το περίφημο και μοναδικό για την Ελλάδα δάσος της σημύδας, την κορυφή Τσάκαλος πάνω στα σύνορα και τους εγκαταλελειμμένους από τους Σαρακατσάνους ορεινούς βοσκότοπους όπως εκείνον του Γραβάνη.

*Επιμέλεια κειμένου
Νικόλαος Εμμανουήλ, Ομότιμος Καθηγητής Γ.Π.Α.
Ελένη Πάνου, Ε.Δι.Π. Γ.Π.Α.*

Οι φωτογραφίες επιλέχθηκαν μεταξύ πολλών που αποτυπώθηκαν από τα συμμετέχοντα μέλη και τους φίλους του Συλλόγου: Αγαλόπουλος Νικόλας, Ανδρουλάκης Μανώλης, Γεωργίου Νάντια, Κάντζας Χρήστος, Κωτούλας Πέτρος, Ξενούλη Εμμανουέλα, Πάνου Ελένη, Περβολιανάκης Δημήτρης, Τσατήρης Βασίλης.